

A. M. GORKILLE

Kysymyksessä jumalasta, jumalallisesta ja kaikesta siihen liittyvästä Teillä syntyy ristiriita — mielestäni sama, johon viittasin keskustellessamme viimeisen tapaamisemme aikana Caprilla: Te sanouduitte (tai olitte sanoutuvianne) irti „vperjodilaisista”, mutta ette huomannut „vperjodilaisuuden” aatteellisia perusteita.

Samoin nytkin. Te olette „harmissanne”, Te „ette voi käsittää, miten sana toistaiseksi pääsi pujahtamaan” — niin kirjoitatte — ja samaan aikaan puolustatte jumala-ajatusta ja jumalanrakentamista.

„Jumala on kompleksi heimon, kansakunnan ja ihmiskunnan muovaamia aatteita, jotka herättävät ja järjestävät sosiaalisia tunteita tarkoituksenaan sitoa yksilöä yhteiskuntaan, hillitä zoologista individualismia”.

Tämä teoria on selvästi yhteydessä Bogdanovin ja Lunatsharskin teoriaan eli teorioihin.

Ja se on selvästi väärä ja selvästi taantumuksellinen. Kuten kristilliset sosialistit (pahinta laatua oleva „socialismi” ja pahinta sen vääristelyä) Te käytätte menetelmää, joka (parhaista aikomuksistanne huolimatta) toistaa pappien silmänkääntötempun: jumala-ajatuksesta siivotaan pois se, mikä siihen *historiallisesti ja käytännöllisesti* kuuluu (taikausko, ennakkoluulot, toisaalta pimeyden ja tietämättömyyden ja toisaalta maaorjuuden ja monarkian siunaaminen), ja historiallisen ja käytännöllisen todellisuuden asemesta jumala-ajatuksen täytteeksi pannaan hempeä poroporvarillinen fraasi (jumala=„aatteet, jotka herättävät ja järjestävät sosiaalisia tunteita”).

Te haluatte sanoa sillä „lämmintä ja hyvää”, vedota „totuuteen ja oikeudenmukaisuuteen” ja sen sellaiseen. Tämä teidän hyvä tahtonne jää kuitenkin teidän henkilökohtaiseksi omaisuudeksenne, subjektiiviseksi „viattomaksi

toivomukseksi". Kun Te kerran olette sen kirjoittanut, se on mennyt *joukkoihin* ja sen *merkitystä* ei määrää enää teidän hyvä toivomuksenne, vaan *yhteiskunnalliset voimasuhteet*, objektiiviset luokkasuhteet. Näiden suhteiden vaikutuksesta *on käynyt* niin (vastoin Teidän tahtonne ja tietoisuudestanne riippumatta), käynyt niin, että te olette kaunistellut, sokeroinut klerikaalien, Purishkevitshien, Nikolai II:n ja herrojen Struvein¹³⁶ ideaa, sillä *itse asiassa* jumala-ajatus auttaa heitä pitämään kansaa orjuudessa. Kaunistelemalla jumala-ajatusta Te kaunistelitte kahleita, joilla he kahlitsevat sivistymättömiä työläisiä ja talonpoikia. Papit ja kumpp. sanovat: katsokaa miten hyvä ja syvä ajatus se on (jumala-ajatus), että sen tunnustavat jopa „*teikäläisetkin*”, herrat demokraatit, johtajat,—mekin (papit ja kumpp.) palvelemme samaa ajatusta.

Ei ole oikein, että jumala olisi sosiaalisia tunteita herättävien ja järjestävien aatteiden kompleksi. Se on bogdanovilaista *idealismia*, joka hämää aatteiden aineellisen alkuperän. Jumala on (historiallisesti ja käytännöllisesti) ennen kaikkea sekä ulkoisen luonnon että luokkasorron ihmisessä aiheuttaman tylsän kuristustilan synnyttämien aatteiden kompleksi, aatteiden, jotka *varmistavat* tuota kuristusta ja *vaimentavat* luokkataistelua. Jumala-ajatuksen tällaisesta alkuperästä ja tällaisesta tosiasiallisesta merkityksestä huolimatta historiassa on ollut aika, jolloin demokraattien ja proletariaatin taistelu on tapahtunut *toisen uskonnollisen* aatteen toista vastaan käymän taistelun muodossa.

Mutta tuokin aika on jo kauan sitten mennyt.

Nykyisin niin Euroopassa kuin Venäjälläkin jumala-ajatuksen *kaikkalainen*, hienoinen ja mitä parhaimmassa tarkoituksessa aiottu kaunistelu tai puolustelu on taantumuksen puolustelua.

Koko määritelmä on läpeensä taantumuksellinen ja porvarillinen. Jumala = kompleksi aatteita, jotka „herättävät ja järjestävät sosiaalisia tunteita tarkoituksenaan sitoa yksilöä yhteiskuntaan, taltuttaa zoologista individualismia”.

Miksi se on taantumuksellinen? Siksi, että se kaunistelee papiston ja tilanherrojen ajatusta zoologian „taltuttamisesta”. Todellisuudessa „zoologisen individualismin” on

taltuttanut alkukantainen lauma ja alkukantainen kommuuni eikä jumala-ajatus. Jumala-ajatus on *aina* vaimentanut ja tylsyttänyt „sosiaalisia tunteita” korvaamalla elävän kuolleella, olemalla *aina* orjuuden (pahimman, pääsemättömän orjuuden) aate. Jumala-ajatus ei ole koskaan „sitonut yksilöä yhteiskuntaan”, vaan se on aina *sitonut* sorrettuja *luokkia* uskolla sortajien *jumalallisuuteen*.

Määritelmänne on porvarillinen (ja epätieteellinen, epähistoriallinen), sillä se operoi summittaisilla, yleisluontoisilla, „robinsonilaisilla” käsitteillä yleensä eikä määrätyn historiallisen aikakauden määrätyillä *luokilla*.

Toista on jumala-ajatus villillä syrjäällä y.m.s. (myös puolivillillä), toista Struvella ja kumpp. Molemmissa tapauksissa kyseistä ajatusta tukee luokkaherruus (ja tämä ajatus tukee sitä). „Rahvaan” käsitys jumalasta ja jumalallisesta on „rahvaan” typeryyttä, sivistymättömyyttä ja pimeyttä, aivan samanlaista kuin „rahvaan käsitys” tsaarista, peikosta ja vaimojen tukistamisesta. Miten voitte sanoa „rahvaan käsitystä” jumalasta „demokraattiseksi”, en saata mitenkään ymmärtää.

On väärin, että filosofinen idealismi „pitäisi aina silmämääränä vain yksilön etuja”. Pitikö Descartes enemmän silmämääränä yksilön etuja kuin Gassendi? Tai Fichte ja Hegel enemmän kuin Feuerbach?

Että „jumalanrakentaminen on yksilön ja yhteiskunnan sosiaalisten perustojen jatkuvan kehityksen ja kasautumisen prosessi”, se on suorastaan kauheaa!! Jos Venäjällä vallitsisi vapaus, niin teidäthän koko porvaristo nostaisi kilvelle tuollaisten asioiden vuoksi, tuon puhtaasti porvarillista tyyppiä ja laatua olevan sosiologian ja teologian vuoksi.

No tällä kerralla riittänee — kirjeeni venähti pitkäksi muutenkin. Puristan vielä kerran lujasti kättänne ja toivotan terveyttä.

Teidän V. I.

Kirjoitettu joulukuussa 1913
Lähetetty Krakowista
Caprin saarelle (Italia)

Julkaistu ensi kerran v. 1924

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan